

8. A KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉGRŐL SZÓLÓ RÖVID TARTALMI BESZÁMOLÓ

1. Könyvkiadás

a. A NEA-KK-18-SZ pályázatból támogattuk a Die Gepiden am Theißgebiet nach dem Untergang des Hunnenreiches című kötet megjelenését

- megítélt támogatás: 430.000 Forint

A kötet az ELTE Régészettudományi Intézetében 2015. december 14-én rendezett „Die Gepiden am Theißgebiet nach dem Untergang des Hunnenreiches. Kollaps – Neuordnung – Kontinuitäten“ című konferencián elhangzott előadások kibővített és jegyzetekkel ellátott változatait tartalmazza. A konferencia megszervezésére a gepida régészetben az elmúlt évtizedekben az új feltárások eredményei alapján megfogalmazódó kérdések és kutatási problémák okán került sor.

A kötet kiadására 2018-ban az MTA Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottsága 1,5 millió Ft-ot ítelt meg és a kötet kiadására szerződést kötött az Archaeolingua Könyvkiadóval. A jelen számla a kötet eddig elkészült tanulmányai nyomdai előkészítésének ellenértékét tartalmazza.

Tematikusan szerkesztve a kötetbe 24 tanulmány került. A első fejezetben modern történeti (A. Sarantis), régészeti (B. Tóth Á), és névtani (W. Haubrichs) áttekintést találunk.

Ezt követően a Gepida Királyság földrajzi egységei (Tisza-vidék, Erdély, Szerémség) szerint magyar, horvát, szerb és román kollégák készítettek monografikus igényű összefoglalásokat vagy mutatnak be újabb leleteket. A településtörténeti áttekintések a római császárkortól fogva elemzik a gepidákkal kapcsolatba hozható hagyatékot.

Jól sikerült Hr. Gračanin és kolléganője történeti-régészeti szintézise. Az antik Cibelaeből (Vinkovci) közölt nagy mennyiségű bepecsételt kerámia valódi meglepetés, nemcsak a bepecsételt, hanem más gepida kori kerámiák antik eredetével kapcsolatos nézeteket értékelik újjá. Tanúságos kerámia-feldolgozásokat tartalmaznak a településfeldolgozások is.

Az eddig csak műtárgykereskedelemből ismert sirmiumi (Sremska Mitrovica) verésű gepida pénzek új példányaikat mutatja be egyik tanulmány, ilyen érmek először kerültek elő temetkezésekből. Először láthatjuk részletes elemzés keretében a Konstantinápolyban került gepida király Thrasaric memoriáját (Haluk Cetinkaya).

Két bizánci éremmel keltezett, rendkívüli leletegyüttes nemcsak kultúrtörténeti jelentőségű következtetésekre ad lehetőséget, hanem fontos kronológiai következményekkel járó megállapításokhoz is vezetett. További tanulmányok segítenek elemezni a társadalom szerkezetét, a fegyveres réteget, a bizánci és skandináviai kapcsolatokat, a gepidák hitvilágát.

b. A női kommunikáció kultúrtörténete

- megítélt támogatás: 590.000 Ft

2015 végén alapította meg az Eötvös Loránd Tudományegyetem szenátusa a Bölcsészettudományi Kar Történeti Intézetének Nőtörténeti Kutatóközpontját, amelyet az ELTE BTK Történeti Intézete és Néprajzi Intézete munkatársai alkotnak. A kutatóközpontot célja egyrészt a nő történet hangsúlyos megjelenítése az oktatásban, másrészt az egyetemen zajló nő történeti kutatások összehangolása és az eredmények megismertetése a szakmai és érdeklődő közönséggel. E célok érdekében közös egyetemi kurzusokat és szabadegyetemi előadássorozatot tart, nő történeti tárgyú szakdolgozatok és doktori értekezések készítésében működik közre, honlapot üzemeltet, illetve több hazai és nemzetközi konferenciát, workshopot szervezett egyedül vagy másokkal közösen.

A Nőtörténeti Kutatóközpont két nemzetközi rendezvényének is a női kommunikáció története volt az (egyik) témája: az első az Európai Kommunikációtudományi és -oktatási Társaság Kommunikációtörténeti Szekciójával közösen szervezett, „Our Group First! Historical perspectives on minorities/majorities, inclusion/exclusion, centre/periphery in media and communication history” című rendezvény volt Budapesten 2017. szeptember 7–9-én; a második a Bécsi Egyetem Finnugor Tanszékével és a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetével közös „Medien Orte und Rituale von und unter Frauen. Zur Kulturgeschichte Weiblicher Kommunikation in der Habsburger Monarchie” című workshop a szlovákiai Szomolányban 2018. május 21–23-án (ezt az Osztrák–Magyar Akció Alapítvány támogatta). Ezek nyomán, illetve a Magyar Tudomány Ünnepe 2017-es programsorozat keretében tartott „Keresd a nőt: nő történeti kutatások az ELTE-n” című konferencia (Budapest, 2017. november 17.) formálódott a Kutatóközpont „A női kommunikáció kultúrtörténete” című tanulmánykötetének terve. A Trefort Kert Alapítványtól kapott támogatásból készült kötet az egyik legismertebb társadalomtudományi könyvkiadó, Napvilág Kiadó adta ki. A kötet 14 írást tartalmaz: egy előszót, egy historiográfiai tanulmányt, amely ismerteti a női kommunikáció történetével

kapcsolatos hazai és nemzetközi kutatásokat, valamint három fejezetre osztva 12 tanulmányt. Az első fejezet 4 írása a személyközi (elsősorban családi) kommunikáció kora újkori és modern kori jelenségeivel foglalkozik, a családi levelezésre fókuszálva. A második és harmadik fejezet a társadalmi kommunikációt tanulmányozza. A második fejezet a nőiesség jelentésének formálásának jelenségét mutatja be néhány esettanulmányon keresztül, a harmadik pedig tartalom-előállításban részt vevő női cselekvőket tárgyalja. A kötetet Krász Lilla és Sipos Balázs szerkesztette, a Napvilág Könyvkiadó adta ki. Terjedelme több mint kétszáz oldal.

c. NEA-KK-18-M pályázatból támogatott kötetek:

Propaganda az ókorban

- megítélt támogatás. 430.000 Forint

A *Propaganda az ókorban* kötet az ELTE BTK Ókortudományi Intézetének a 2017/18-as tanév tavaszi félévében zajló előadássorozatához kapcsolódva a propaganda ókori változatainak feltérképezésére vállalkozik. A propaganda témája az ókori Egyiptomtól kezdve a római császárkorig minden ókori kultúrát közelről érint, különös tekintettel a birodalmakra, amelyek saját valóságukat is propagandisztikus eszközökkel alkották meg. Izgalmas, a kötetben megjelent tanulmányok által kiemelten érintett szempont, hogy ezen a ponton fikció és valóság kérdése meglehetősen bonyolulttá válik: a propaganda ugyanis sok esetben valóságalkotó fikció.

A kötetben szereplő tanulmányok a nagy ókori civilizációk legtöbbszörének propagandához való viszonyát bemutatja Egyiptomtól és Asszíriától kezdve az ókori Izraelen át Hellasig és Rómáig. A szerzők legtöbbször erősen kötődik az ELTE Bölcsészettudományi Karához: Hegyi W. György adjunktus (Ókortörténeti Tanszék), Koltai Kornélia adjunktus (Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék), Marton Máté az ELTE Ókortörténeti Doktori Programjának hallgatója, Török László címzetes egyetemi tanár, Vér Ádám adjunktus (Vallástudományi Tanszék).

Mint Török László nagyszabású, az ókori propaganda jelenségét általánosságban és alapvető példák alapján tárgyaló tanulmányából, de a további írások bizonyos utalásaiból is kiderül, a propaganda modern fogalma – természetesen – csak korlátozottan és nagyfokú elővigyázatosság mellett alkalmazható, illetve vetíthető vissza az ókori kultúrákra. Nem beszélve arról a módszertani problémáról, hogy a „propaganda” körébe utalt jelenségek gyakran mintegy adottnak véve szerepelnek az ókorra vonatkozó történeti,

művelődéstörténeti, irodalomtörténeti fejtegetésekben, ami könnyedén elhomályosítja a különféle szöveges és képi források egyedi jellegzetességeit: márpedig a propaganda, ha van ilyen, mindig ezekben a konkrét megjelenési formáiban, illetve ezek gondosan meghatározott konfigurációiban érhető tetten. Szerzőink ennek a módszertani problematikának a tudatában mutatnak be és elemeznek olyan jelenségeket, amelyek megismerése révén közelebb juthatunk a propaganda bizonyos ókori manifesztációihoz.

A téma fájó, globális aktualitásáról most ne is szóljunk. Csak abban bízhatunk, hogy ha valaki később – legyünk nagyvonalúak: egy fél évszázad múltán – kezébe veszi e kötetet, akkor meglepődik majd azon, hogy vajon miért érezték fontosnak a 21. század második évtizedének végén néhányan, hogy egy ilyen marginális, az emberek gondolkodását és attitűdjeit legfeljebb mikroszkopikus mértékben befolyásoló jelenség ókori megjelenési formáinak különösebb figyelmet szenteljenek.

d. NEA-KK-18-M pályázatból támogatott kötetek:

Anyanyelvünk évszázadai 4.

- megítélt támogatás. 175.000 Forint

Az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetének Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszéke, valamint a tanszék diákműhelyei – az ELTE Tehetséggondozó Programjának keretében – *Anyanyelvünk évszázadai 4.* címen hallgatói konferenciát szerveztek.

A konferencia középpontjában a magyar nyelv változása állt. A szervezők a nyelv történetiségét a hagyományos értelemben vett nyelvtörténetnél jóval tágabban értelmezik. Egyfelől – a dimenzionális nyelvszemléletnek megfelelően – olyan előadásokat is érdeklődéssel vártak, amelyek perspektívájában az idő, a tér és a humán dimenzió (társadalmi, művelődési, szociokulturális meghatározottság, stb.) közül legalább kettő megjelenik. Szívesen fogadták azokat az előadásokat, amelyekben az összekapcsolódó szempontok közül az egyik a történetiség (történeti dialektológia, történeti szociolingvisztika, történeti pragmatika, történeti pszicholingvisztika, történeti névtan, stb.). A nyelv története részének tekintik az újabb magyar kort is, ezért olyan előadásokat is várnak, amelyek a mai nyelvről, nyelvhasználatról, annak (területi és társadalmi) változatairól szólnak.

Az előadásokra a beérkezett összefoglalók szakmai elbírálása után kapnak felkérést az előadók. Az elhangzott előadásokat – a hagyományoknak megfelelően – konferenciakötetben

tervezik megjelentetni. Az eseményre, mely költségtérítést nem igényel, magyarországi és határon túli, illetve külföldi egyetemek és főiskolák BA-s, MA-s és osztatlan képzésben résztvevő hallgatóit várják.

2. 2019- évi OTDK-ra érkezett támogatás a Diákhitel központtól

támogatás összege: 600.000 Forint, amelyet 2019-ben megrendezett lehet felhasználni

Korábbi támogatások felhasználása 2019-ben:

Könyvkiadás

1. 2015. évi SZJA 1%-ból finanszírozta a Trefort-kert Alapítvány Kuratórium 2017 első negyedévében hozott döntés alapján (kötetenként 100.000 Forint): Frank Tibor emlékkötet, A könyv szemiotikája című kötetet
2. 2017. évi SZJA 1%-ból finanszírozva a TKA Kuratóriumának 2018 második negyedévében hozott döntése alapján, Schweitzer-lectures. Tanulmánykötet a Magyar Hebraisztikai Társaság által rendezett 2017-es emlékkonferencia anyagából.

Az alapítvány a pályázati támogatás nélkül nem tudna konferenciát szervezni, kiadványok megjelenését támogatni.

Az Alapítvány lehetőséget teremt a kari oktatóknak és hallgatóknak a közvetlenebb érintkezésre. 2018-ban is támogatta az alapítvány az egyetemi oktatók és hallgatók tudományos, kulturális kezdeményezéseit, folyamatosan az egyetemi tudományos élet felpezsdítésén dolgozik, annak egyik fontos szervezőjeként lép föl.

2019. május 27.

Jóváhagyta:

Dr. Sonkoly Gábor
a Trefort-kert Alapítvány
Kuratóriumának elnöke